

Onder deze titel publiceerde E. DAVID 121 stukken vol hevige ontboezemingen over toestanden en gebeurtenissen in Oostende tijdens die oorlogsjaren. Ze hebben niet de minste literaire waarde maar omdat ze een folkloristisch curiosum betekenen, wijd ik hier enkele bladzijden aan.

E. DAVID was een Oostends hotelier (1846-1931) die een tiental jaren vóór de oorlog het Leopold II-hotel en de galerij van die naam (de latere Ensorgalerij) gebouwd had. Hij was twee keer getrouwd geweest en woonde de laatste jaren van zijn leven Kaaistraat 31. Toen hij zijn bundel uitgaf was hij 82 jaar oud. Waarom hij dus tot 1928, 10 jaar na de oorlog, gewacht heeft om zijn gewrochten uit te geven, ontgaat mij. Het werk werd verspreid door de "Centrale Drukkerij" waarmee de "Imprimerie centrale Albert BOUCHRY" (1897-1928) bedoeld is (cf. P. VANDEN-ABEELE, De Oostendse drukkerijen... - licenciatuursverhandeling, 1984-1985, deel I, p. XLIX en 144).

Onze verzensmid is een hartstochtelijke natuur, radikaal-ongenuanceerd in zijn sympathieën en antipathieën. Naïef, bekrompen en fanatisch in zijn oordeel. Tot het einde van de oorlog blijft hij vrij optimistisch over de afloop en montert voortdurend zijn stadgenoten op. In september 1917 heeft hij een inzinking. Hij besluit : "Daarmee is nu mijn liedjen uit
en zeg ik vaarwel aan mijn gedichten.
Ik kan toch niet, ik zeg het luid,
veel goeds in rijmen meer verrichten" (30 sep 1917)

Maar hij schrijft er nog een dozijn. Uit het voorlaatste gedicht echter (getiteld: 1922) spreekt levensmoeheid en wanhoop.

De hele verzameling bestaat (buiten het inleidend en het slotgedicht) uitsluitend uit kwatrijnen met een eentonig jambisch metrum en met als rijmschema abab. Bijna alle gedichten dragen als titel gewoon een datum (heel waarschijnlijk die van de afwerking). Ze verschillen sterk in lengte. Het kortste telt 2, het langste 69 kwatrijnen. Het jaar 1915 is veruit zijn vruchtbaarste periode : dan flanst hij 73 gedichten aan elkaar.

De meer dan 6.000 regels kolken van patriottische verontwaardiging en haat tegen de bezetters. Ze zijn helaas zo goed als onleesbaar : banaal, zonder niveau, in stuntelig Nederlands gesteld, gezwollen door onbeheerst gevoel, gewrongen door rijm-dwang, door ontoereikende taalkennis, door gebrek aan techniek en smaak; daarbij zijn ze hopeloos langdradig.

De armzaligheid van die kreupeldichten spreekt overduidelijk uit spel en taalfouten en uit zijn ouderwetse retoriek. Enkele illustraties : gereedt, veneinig, mijneed, heigt, enz. 't kultuur, 't kazern, 't kommandantuur, het zwijnenstal, dit taktiek, aanplaksbevel, schapen (i.pl.v. scheppen), gejogen, toen (i.pl.v. dan), Balkanische staten, de Sparten (i.pl.v. Spartanen), enz. Een paar stijlbloempjes :

- Wat woekert in des woestaards brein ?
- De Teut verdient des godes vloeken....
- Nog heeft hij, mis de waard, gerekend....

Tot de allesbehalve originele troetelnaampjes die E. DAVID gebruikt tegenover de Duitsers behoren : Teut, Teutonen, Hunnen of Huns, gespuis, gebroed, ellendelingen, schobbejakken, smerelappen (sic), beest, varken, wangedrocht. Vergezeld meestal van verfraaiende epitheta als : hels, gemeen, verachtelijk, smerig, walgelijk enz.

Sommige combinaties bedorven ook door rijmnood - missen alle trefkracht en doen zelfs komisch aan. Bv. : "gij voor altijd gemene kaf", "die zo onmenselijke laffen", "gij opperhoofden der Vandalen". De Duitse keizer, ook al geen vriendje, is een "onbarmhartig zwijn", "een vermaledijde mensenhater", "de zo hoveerdige deugeniet bewegend zich gods uitverkoren".

De verwensingen, ongetwijfeld welgemeend, getuigen niet van fijngevoeligheid. Hier een kleine bloemlezing :

- Dat zij verrekken al te gaar...
- O mochten wij hun 't hert instampen...
- Straks zullen wij hen radebraken (sic)
- Men zou de hals hen moeten kraken...
- 't Mensdom gans zal op u braken...
- ...doch 't ware beter nog w'in 't kort u konden allen d'halzen wringen...

Pittig en plastisch bij alle onhandigheid is :

"in gans de wereld niet één vriend
zult gij toen kleine strontjes kakken"

Wat de keizer betreft, hij moet, met zijn voornaamste trawanten, in een ijzeren kooi rond de wereld gevoerd en dan naakt, aan palen gebonden, "omgebracht als razend'honden".

Ijdelheid heeft de bejaarde rijmelaar ertoe aangezet die ondingen te publiceren. Ijdelheid sterker dan zijn zelfkritiek waarvan hij nochtans blijk heeft :

"'k Ben slechts een verzenmaker, vrinden... (19.05.15)

Hieronder volgt een kleine keuze uit de thema's die E. DAVID behandelt. In de citaten moderniseer ik de spelling.

Na de inleidende "Brabançonne" valt hij kordaat de katholieke politicus Ch. WOESTE (1837-1922) aan. Diens verzet tegen de militaire dienstplicht heeft het land verzwakt, meent E. DAVID.

"Wij zijn alzo aan Woest'alleen
verschuldigd al onz'wrede rampen (11.11.1914)

Sterker nog. Onze dichter suggereert zelfs dat Woestes houding door Duitsland geïnspireerd werd.

In zijn belgicisme verafschuwt E. DAVID natuurlijk de activisten en verwerpt hij ook de flaminganten. Maar hoe stumperig bekend hij

"Ik weet te goed die domme leus
van vlaamsgezind was overdreven.
Nu, Belg vooral is mijn keus,
hoe oud ik ben, als Belg mijn leven !... (02.04.15)

De bombardementen op onze stad zijn volgens onze commentator niet het werk van de bondgenoten maar van de Duitsers. Het tegenargument dat de bezetters naar de vliegers schoten wordt ontzenuwd als volgt :

"De Duitsers schoten om te missen" (26.03.15)

"De Brit zou zulks niet doen aan Belgen" (01.10.17)

Twaalf strofen wijdt inquisiteur DAVID aan de geschiedenis van de Duitse zeppelin die op 9 augustus 1915 vóór onze kust in zee was gestort, 's anderendaags in onze haven werd binnengesleept en daarna uitbrandde. Twee dagen nadien werd de rest van het karkas naar Duitsland vervoerd op spoorwagens waarop te lezen stond : "Overschot van een buitgemaakt Engels luchtschip" (cf. Oostende onder de Duitse Bezetting, p. 235-238). Triomfantelijk maar onbeholpen hoont E. DAVID de huichelaars :

"O ja, daar ben ik zeker van,
want gans de wereld zal u haten.
Vast allen zult gij als één man
aanzien zijn als zoveel'verwaten !" (19.08.15)

De onbeperkte duikbootoorlog (afgekondigd 31.01.1917) geeft onze censor verzen in : "de moordenaar hoofdadmiraal von Tirpitz met dank (???) opgedragen". De 11de strofe luidt :

"Wel beesten nooit genoeg gehaat,
wanneer zal 't blijd'uur toch slagen,
men u met al uw woest verraad
in uw kuilen zal verjagen ?" (09.02.17)

Op de omwenteling in Rusland (nl. de voorjaarsrevolutie in 1917 die de tsaar tot troonsafstand dwong) heeft E. DAVID ook een aparte kijk. Door de schuld van de Russen blijft de oorlog aanslepen. De tsaar heeft zijn volk en zijn land verkocht, beweert onze profeet. Het dubbel vonnis dat hij over de tsaar uitspreekt is niet duidelijk.

"...men zou hem met stenen
doodwerpen moeten deze tsaar,
door 't Russisch volk alreeds gevangen,
ja onverwijld en openbaar,
in afwachting het hem zal hangen !" (25.05.17)

Tot slot druk ik hier twee gedichten af over de zaak Oscar HELSMOORTELT (die ik, in verband met A. STRACKÉ besproken heb in De Plate, oktober 1986). Het zijn typisch Davidiaanse rijmelarijen.

15 juni 1915

Oscar Helsmoortel zit nu vast.
Men heeft bij hem geschut gevonden.
Hoe toch niet beter opgepast ?
Men bracht hem naar 't kazerne gebonden.

Het was, zegt men, door zijne meid
de Duitsers het te weten kwamen.
En 't was uit ergernis en spijt
zij zulk een wrake zou beramen.

Welnu Helsmoortel had van pas
van deze meid soms ondervonden
zij met de Duits te vriend'lijk was
en had haar daarvoor weggezonden.

Toen kwam bij haar het hels besluit.
Zij had die wapens weg zien steken.
"Zo, zo, Mijnheer, ik moet eruit !
Hewel, ik zal mij daarvoor wreken !"

Zij zou naar 't kommandatuur gaan,
't geen zij gezien had daar aangeven.
Een huiszoeking ter stond gedaan
die hem misschien zal kosten 't leven,
bracht weldra wapens aan het licht.
Zij zou zeer goed de plaats aanwijzen
waar men ze vinden zou wellicht.
Zou 't hair u niet te berge rijzen ?

16 juni 1915

Tot nu toe is er geen vonnis.
Men heeft hem eten mogen dragen.
Verschoning ook. Dit is gewis,
- men moet er zelfs niet meer naar vragen -
hem 't leven toch zal zijn gespaard.
Want hier is weer veel geld te kloppen.
't Is best een goede buit vergaard;
hij zal niet weinig mogen doppen.
Dit zal vast hun besluit nu zijn,
en toen naar Duitsland zijn verzonden,
gevangen voor een goed termijn,
en binst die tijd de Duitse honden
ja, zullen hem, maar al te waar,
een overgrote boet toepassen.
Een van die boeten die voorwaar,
zal vullen hunne leed'ge kassen.
Zij zullen al wat is in huis,
op hun gemak toen kunnen roven.
Och wat een donders laag gespuis.
Men kan bijna zulks niet geloven.
Die meid zal zeker, vrienden mijn,
zodra de Duitsers zijn aan 't lopen,
zeer streng toch ook gevonnist zijn,
haar daad zelf met de dood bekopen.

Onze rijmende hotelier weidt wel uit over de verantwoordelijkheid van Helsmoortels meid en over de Duitse inhaligheid, maar niet over het proces zelf. Zodat hij mij, niet alleen in literair opzicht, volledig teleurstelt.

G. BILLIET

#

HET WAPENSCHILD VAN DE STAD OOSTENDE

Het op de markt brengen door onze kring van een prentkaart met het Wapenschild van Oostende (10 ₣ in onze Museumshop) is een welkome gelegenheid om onze leden de historiek van dit wapenschild uit de doeken te doen !.....

Een Koninklijk Besluit van 27 januari 1956, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 14 maart 1956, bepaalt het Wapenschild van de Stad Oostende als volgt :